

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

УДК 341.45:343.9.024:336.7

Чернявський С. С. — доктор юридичних наук, професор, проректор Національної академії внутрішніх справ, м. Київ; **ORCID 0000-0002-2711-3828**;

Некрасов В. А. — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ, м. Київ; **ORCID 0000-0002-7529-7270**

Питання протидії злочинам, що стосуються фінансових інтересів України та Європейського Союзу

Метою цієї статті є визначення проблемних питань протидії злочинам, що стосуються захисту фінансових інтересів України та Європейського Союзу. Проблеми протидії злочинності у сфері фінансової безпеки, зокрема з транснаціональними виявами, пов'язані з удосконаленням способів їх учинення та збільшенням кількості цих діянь, що засвідчує сучасний стан економіки. Для цього в кожній державі має функціонувати дієвий механізм розкриття та попередження економічних злочинів. Злочинами, що зачіпають фінансові інтереси Європейського Союзу, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, слід вважати такі: незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками й іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення (ст. 200); контрабанду (ст. 201); незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва (ст. 203¹); ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212); маніпулювання на фондовому ринку (ст. 222²); незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару (ст. 229); незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю (ст. 231); незаконне використання інсайдерської інформації (ст. 232³). Злочинним посяганням притаманні такі риси: 1) маскуваність під законну економічну діяльність; 2) здатність злочинців пристосовуватися до нових форм і методів підприємницької діяльності; 3) обізнаність щодо ринкової ситуації; 4) використання прогалин чинного законодавства, що регулює фінансову діяльність суб'єктів господарювання. Актуальність теми дослідження зумовлена недостатністю наукових розробок, присвячених комплексному аналізу проблем протидії злочинам, що стосуються захисту фінансових інтересів України та Європейського Союзу, та практичною значущістю для вдосконалення наявної системи заходів нормативного регулювання і правової протидії злочинності в діяльності правоохоронних органів. Визначено напрями вдосконалення системи протидії злочинам, що стосуються фінансових інтересів України та Європейського Союзу.

Ключові слова: фінансові інтереси; транснаціональна злочинність; фінансова безпека; євроінтеграційні процеси; інтеграційна діяльність.

Постановка проблеми. Злочини проти фінансових інтересів України та Європейського Союзу (ЄС), кримінально-правові ризики в означеній сфері є виявами так званої транснаціональної злочинності. Тому протидія таким явищам має бути консолідованою та системною. Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на нашу державу було покладено обов'язок забезпечити гармонізацію нормативно-правових актів України з нормами і стандартами, прийнятими в державах – членах ЄС. Завдяки цьому створено правове підґрунтя для протидії злочинам, що стосуються інтересів певного кола державницьких і міждержавницьких інституцій. Така інтеграційна діяльність, безперечно, є позитивним фактором входження нашої держави до загальноєвропейського правового простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема протидії фінансовим злочинам на міждержавному рівні привертає увагу провідних іноземних і вітчизняних науковців. Особливостям правового регулювання міждержавної співпраці в протидії транснаціональній злочинності присвячено наукові доробки таких учених-правників, як: В. Авер'янов, О. Барановський, І. Бородин, О. Бандурка, Н. Бортник, Д. Гарбазей, Л. Герасименко, О. Гладенко, Л. Грицаєнко, Н. Діденко, О. Дрозд, О. Дудоров, Р. Жубрин, Д. Калаянов, О. Калмикова, О. Карпов, Х. Кернер, М. Ковалів, В. Ковальська, М. Корнієнко, О. Користін, В. Кропнова, О. Остапенко, В. Ортинський, В. Попович, Т. Середя, М. Сіранта, Т. Сироїд, С. Синяньський, О. Столярський, Л. Стрельбицька, Є. Стрельцов, Т. Тертиченко, О. Устименко, Ю. Чорноус, В. Шамрай, С. Шепетько, О. Шостко та ін. У дослідженнях Л. Долі розглянуто особливості легалізації («відмивання») доходів, отриманих злочинним шляхом, як міжнародну проблему. Аспекти протидії відмиванню грошей, одержаних від злочинної діяльності у сфері обігу наркотичних засобів, транснаціональними організованими групами висвітлює Є. Расюк. Міжнародний досвід реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації («відмиванню») доходів, одержаних злочинним шляхом, основоположні принципи формування міжнародно-правової бази у сфері протидії легалізації злочинних доходів, державні механізми боротьби з відмиванням «брудних» грошей у європейських та інших країнах досліджує Л. Кривонос.

Виклад основного матеріалу. У ст. 29 Угоди «Договір про Європейський Союз» від 7 лютого 1992 року встановлено, що без порушення повноважень Європейської Спільноти Союз має на меті забезпечити громадянам високий рівень безпеки в просторі свободи, безпеки та справедливості через спільні дії держав-членів у сферах поліційної та судової співпраці в кримінальних справах, а також через запобігання расизмові й ксенофобії та протидію їм [1]. Конвенцію про захист фінансових інтересів Європейських Співтовариств підписано 26 червня 1995 року; 27 червня 2016 року було підписано Угоду про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції, ратифіковану Законом України від 8 лютого 2017 року № 1839-VIII. Засади адаптації законодавства ЄС та України, зокрема в напрямі забезпечення фінансової безпеки, реалізовано в Законі України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 року № 1629-IV. У лютому 2017 року Кабінет Міністрів України ухвалив Стратегію реформування системи управління державними фінансами на 2017–2021 роки, у якій окрему роль відведено державному фінансовому контролю та визначено його завдання. Відповідно до цієї Стратегії, буде забезпечено розвиток таких складових системи управління державними фінансами за напрямом підвищення ефективності розподілу ресурсів на рівні формування державної політики: державний внутрішній фінансовий контроль; державний фінансовий контроль; незалежний зовнішній фінансовий контроль.

Із цього приводу Ж. Моторенко зауважує, що фінансова безпека окремої держави як один з адаптаційних інститутів – це такий стан економіки й інститутів влади, за якого гарантовано захист національних інтересів, гармонійний, соціально орієнтований розвиток країни загалом, достатній економічний та оборонний потенціал навіть за найнесприятливіших варіантів розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів [2].

Дослідники Ю. Хащевацька та Є. Дмитренко стверджують, що євроінтеграційні процеси потребують подальшого розвитку державної політики щодо фінансового контролю й аудиту, які ґрунтуються на міжнародних стандартах і відповідають основоположним принципам підзвітності, прозорості, економності, ефективності та результативності [3, с. 181–183].

На доцільності доповнення законодавчої бази положеннями про суб'єктів контролю за первинним фінансовим моніторингом і

порядком його проведення, механізмом проведення внутрішнього фінансового контролю, а також взаємодією та координацією суб'єктів протидії легалізації («відмиванню») доходів, одержаних злочинним шляхом, Л. Кривонос наполягає [4].

Слушною слід визнати позицію, відповідно до якої злочинним посяганням, що можуть зачіпати фінансові інтереси ЄС, притаманні такі риси: 1) маскування під законну економічну діяльність; 2) здатність злочинців пристосовуватися до нових форм і методів підприємницької діяльності; 3) обізнаність щодо ринкової ситуації; 4) використання прогалин чинного законодавства, яким урегульовано фінансову діяльність [5].

На думку Г. В. Рибікової та В. В. Сучкової, високий рівень латентності економічних злочинів пов'язаний з низкою причин. Процес криміналізації кредитно-фінансової системи є наслідком неналежного законодавчого врегулювання й контролю за банківськими операціями з боку контролюючих організацій, передусім – правоохоронних органів. Суперечливість системи обліку та контролю ускладнює (а подеколи унеможлиблює) встановлення каналів і способів розкрадання державного й іншого майна [6].

На нашу думку, злочинами, що зачіпають фінансові інтереси ЄС, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, слід вважати такі: незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками й іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення (ст. 200); контрабанду (ст. 201); незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва (ст. 203¹); ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212); маніпулювання на фондовому ринку (ст. 222¹); незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару (ст. 229); незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю (ст. 231); незаконне використання інсайдерської інформації (ст. 232¹) [7].

У європейському просторі протидію фінансовим правопорушенням здійснює OLAF – Управління з питань запобігання зловживанням і шахрайству (фр. Office européen de lutte anti-fraude (OLAF), англ. European Anti-fraud Office). На OLAF покладено відповідальність за боротьбу із шахрайством і зловживаннями у використанні коштів з бюджету Європейського

Союзу. Управління створено рішенням Комісії 1999 року; воно замінило підрозділ Комісії з координації запобігання шахрайству, який працював з 1998 року.

3-поміж головних завдань OLAF слід виокремити такі:

- проводити незалежне розслідування шахрайства та корупції з використанням коштів ЄС, щоб гарантувати цільове їх використання;

- розслідувати серйозні правопорушення, учинені працівниками ЄС та членами європейських інституцій, що сприятиме зміцненню довіри громадян до інституцій ЄС;

- формувати політику ЄС щодо протидії шахрайству.

OLAF може розслідувати інші правопорушення, що стосуються фінансових інтересів ЄС стосовно структурних фондів, аграрної політики та фондів сільського розвитку, прямих витрат і зовнішньої допомоги, митних зборів.

Попри те, що OLAF є частиною Європейської комісії (бюджет і людські ресурси), у своїх розслідуваннях OLAF є цілком незалежним.

Робота OLAF щодо розслідування правопорушень передбачає:

- оцінювання вхідної інформації, що становить потенційний інтерес для слідства та визначення достатності підстав для початку розслідування;

- проведення адміністративних розслідувань у співпраці з національними органами кримінального чи адміністративного розслідувань, а також з ЄС та міжнародними органами;

- підтримка розслідувань національними органами влади;

- надання рекомендацій щодо дій, які мають бути застосовані відповідними органами ЄС або національними органами влади;

- моніторинг дій цих органів з метою оцінювання впливу роботи OLAF у боротьбі із шахрайством і підтримки, яку надають національним органам влади.

Відповідальність за більшість витрат ЄС розподілено між європейським, національним, регіональним і місцевим рівнями. Навіть там, де інститути ЄС безпосередньо управляють коштами, гроші часто перераховують за межі національних кордонів, а іноді й за межі ЄС. Таким чином, виявлення, розслідування та кримінальне переслідування шахрайства з бюджетом ЄС можуть здійснювати лише у співпраці із широким колом партнерів на національному, європейському та міжнародному рівнях.

Справи OLAF часто стосуються:

- фальсифікації транскордонних замовлень або корупції в процедурах державних закупівель у межах фінансування ЄС;
- подвійного фінансування, коли шляхом обману проект кілька разів фінансують різні донори, які не знають про внески, здійснені іншими;
- фальсифікації субсидій у різних формах, оскільки шахраї використовують труднощі, пов'язані з управлінням і контролем за витратами транснаціональних програм;
- митного шахрайства, коли шахраї намагаються уникнути сплати митних зборів (власних ресурсів ЄС), наприклад, шляхом контрабанди товарів у ЄС [8].

В умовах інтеграції України до європейської, зокрема правоохоронної, спільноти неодмінно слід урахувати загальні принципи протидії фінансовим (податковим) злочинам, визнані міжнародною експертною спільнотою.

Глобальний форум Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) – це багаторівнева структура, створена рішенням Ради ОЕСР 2009 року. Форум налічує 147 учасників, серед яких усі країни G20, країни – члени ОЕСР, міжнародні фінансові центри та держави, що розвиваються.

Ця організація вповноважена країнами G20 сприяти ефективному дотриманню міжнародних стандартів прозорості й обміну інформацією для податкових цілей, об'єднання міжнародних зусиль для протидії уникненню оподаткування або ухиленням від сплати податків, незаконним фінансовим потокам. Форум здійснює колегіальний огляд (Peer Review), у межах якого оцінюють процес реалізації кожною з країн-членів міжнародних стандартів прозорості й обміну інформацією. Крім того, Глобальний форум забезпечує технічне сприяння в процесі імплементації таких стандартів.

Єдиний стандарт звітності (Common Reporting Standard – CRS), або Стандарт автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки (Standard for Automatic Exchange of Financial Account Information), передбачає щорічний автоматичний обмін інформацією між державами, які взяли його на озброєння, а також детально визначає: яка саме інформація підлягає міжнародному обміну; які фінансові організації повинні збирати та надавати податково значущі відомості керівництву держави для подальшого міжнародного обміну; типи рахунків і податкових резидентів, за якими мають збирати та надавати таку

інформацію; уніфікує методи перевірки благонадійності клієнтів під час відкриття рахунків (Due Diligence).

Основні принципи та напрями боротьби з фінансовими злочинами (Organisation for Economic Cooperation and Development – OECD) ОЕСР здійснює значну аналітичну роботу, розробляє рекомендації для країн-членів і слугує платформою для організації багатосторонніх переговорів з економічних проблем. Діяльність ОЕСР пов'язана також із протидією відмиванню коштів і ухиленню від сплати податків. За участю ОЕСР було розроблено механізми, спрямовані покласти край практиці створення низкою держав так званих податкових оазисів.

Робота ОЕСР у протидії фінансовим (податковим) злочинам ґрунтується на десяти глобальних принципах:

Принцип I. Криміналізація фінансових (податкових) злочинів: податкові злочини мають бути криміналізовані в національних законодавчих актах; санкції застосовують лише стосовно доведених злочинів; характер санкцій повинен співвідноситися з тяжкістю злочину; застосування санкцій має бути практично спрямованим.

Принцип II. Розроблення ефективної стратегії боротьби з фінансовими (податковими) злочинами

1. *Шляхи боротьби з фінансовим шахрайством:* подолання впливу організованої злочинності на фінансову сферу; широке використання контрольних функцій і санкцій за порушення законодавства (приховування податків, тіньова економіка, нелегальне працевлаштування); моніторинг кримінальних процесів у сфері економіки та кооперація суб'єктів протидії (ухилення від сплати податків, агресивне податкове планування, створення кримінальних бізнес-моделей).

2. Сприяння запровадженню електронних сервісів щодо спрощення процедури сплати податків (дотримання податкового законодавства, добровільна співпраця).

Основні компоненти стратегії: визначення індикаторів ефективності роботи; з'ясування ризиків і загроз, а також механізмів їх мінімізації та відвернення; мобілізація ресурсів, необхідних для зниження ризиків (повноваження, фінансування, персонал, досвід роботи, контакти в інших установах, оперативні джерела, інструменти розслідування та операцій); планування дій, ресурсів й інструментів, необхідних для досягнення мети; розроблення плану дій щодо комунікації з громадськістю; періодичне оцінювання результатів виконання плану заходів.

Принцип III. Наявність адекватних повноважень з проведення розслідування: отримання документів від «третьої сторони»; реалізація комплексу слідчих, зокрема негласних слідчих, дій; проведення операцій під прикриттям тощо.

Принцип IV. Наявність ефективних повноважень щодо заморожування, арешту та конфіскації майна: можливість негайного арешту майна; розширена конфіскація; конфіскація майна, що відповідає вартості майна, отриманого злочинним шляхом; конфіскація майна, переданого третій особі; можливість здійснити конфіскацію майна без винесення вироку за кримінальним провадженням стосовно конкретної особи; розвиток ефективної системи управління конфіскованим майном.

Принцип V. Розвиток і вдосконалення організаційної структури зі строго встановленими повноваженнями (обов'язками і правами)

Модель 1. Податковий адміністратор несе відповідальність за розслідування, які здійснює його вповноважений підрозділ. Прокурор не контролює перебіг розслідування, за винятком надання консультацій з правових питань.

Модель 2. Податковий адміністратор здійснює розслідування під керівництвом прокурора (у деяких випадках – судді).

Модель 3. Спеціальний правоохоронний підрозділ при Міністерстві фінансів (що не підпорядковується податковому адміністратору) здійснює розслідування під керівництвом прокурора.

Модель 4. Розслідування проводить поліція або прокуратура.

Принцип VI. Надання адекватних ресурсів для розслідування фінансових (податкових) злочинів: фінансові ресурси; людські ресурси; проведення навчань; розвиток інфраструктури; організаційні ресурси; інформаційні ресурси (доступ до зовнішніх баз даних); технологічні ресурси.

Принцип VII. Включення фінансових (податкових) злочинів як предикатних відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом: правопорушник може бути притягнутий до кримінальної відповідальності не тільки за відмивання грошей, а й за предикатний злочин; банки та інші суб'єкти первинного фінансового моніторингу повинні повідомляти про підозрілі операції, що пов'язані з податковими злочинами; підрозділи фінансового моніторингу обмінюються інформацією про такі підозрілі операції з правоохоронними органами або прокуратурою.

Принцип VIII. Наявність ефективної міжвідомчої співпраці: оптимізований обмін інформацією; правові підстави для обміну

інформацією (меморандуми); застосування різних моделей з обміну інформацією (пряме підключення до баз даних, регулярне/ініціативне передання інформації, на підставі запиту); форми обміну інформацією: прямий, автоматизований, дискреційний, за запитом; форми співпраці: спільні слідчі групи, міжвідомчі аналітичні центри, офіцери зв'язку.

Інші моделі співпраці: надання податковому адміністратору доступу до баз даних про підозрілі операції; надання підрозділу фінансового моніторингу доступу до баз даних податкового адміністратора; створення загальної методики аналізу повідомлень про підозрілі операції; встановлення обов'язку для податкового адміністратора повідомляти про нефінансові (неподаткові) злочини національній поліції або прокурору; створення міжвідомчих слідчо-оперативних груп з протидії фінансовим злочинам; створення постійних підрозділів, до яких відряджають представників різних установ; розроблення єдиної методики розшуку та повернення активів; розвиток співпраці з приватним сектором у сфері боротьби з фінансовими (податковими) злочинами.

Принцип IX. Забезпечення ефективного міжнародного співробітництва: розвиток прямих контактів з максимально можливою кількістю юрисдикцій; використання різних форм співробітництва; наявність національної правової бази, що дає змогу визнавати отримані від іноземних партнерів інформацію/матеріали як докази й використовувати під час кримінального переслідування; оптимізація організаційної структури, необхідної для міжнародного співробітництва, що охоплює контактні підрозділи, ресурси, навчання вповноважених працівників.

Принцип X. Забезпечення захисту прав підозрюваних: презумпція невинуватості; право на роз'яснення наявних у фігуранта прав; право на отримання роз'яснення про склад обвинувачення; право не надавати показання; право на отримання консультації в адвоката, зокрема безкоштовних послуг; право на перекладача; право на доступ до документів і матеріалів провадження; право на оперативне судочинство; право на захист від подвійного покарання [9].

Висновки. Обов'язковим елементом системи протидії фінансовим злочинам, що зачіпають інтереси України та ЄС, має стати формування законодавчої бази, що сприяло б урегулюванню економічних відносин і дієвому захисту всіх форм власності, упровадженню чіткого механізму реального контролю

за доходами всіх громадян через систему електронного декларування, що в умовах тіньової економіки ринкових відносин дасть змогу відслідковувати законність походження майнових і грошових коштів.

Ураховуючи викладені вище положення, можна дійти висновку, що, попри значні труднощі як правового, так й економічного характеру, Україна протидіє злочинам та іншим ризикам, що зачіпають фінансові інтереси ЄС. З метою підвищення рівня ефективності діяльності правоохоронних органів необхідно й надалі вживати дієвих заходів щодо адаптації положень національних нормативно-правових актів до загальноєвропейського законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Договір про Європейський Союз: міжнар. док. від 7 лют. 1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_029. – Назва з екрана.
2. Моторенко Ж. І. Транснаціональна економічна злочинність: сучасні тенденції протидії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sworld.com.ua/index.php/ru/legal-and-political-science-411/criminal-law-and-criminology-411/10947-411-1029>. – Назва з екрана.
3. Хащевацька Ю. Є. Адаптація законодавства про фінансовий контроль до вимог актів Європейського Союзу / Ю. Є. Хащевацька, Є. С. Дмитренко // Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 23 листоп. 2017 р.) : у 2 ч. – Полтава : Россава, 2017. – Ч. 2. – С. 181–183.
4. Кривонос Л. В. Міжнародний досвід реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом [Електронний ресурс] / Л. В. Кривонос // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2014. – № 6. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=730>. – Назва з екрана.
5. Економічна злочинність: причини поширення і шляхи подолання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:vjGkGgtC76YJ:irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21. – Назва з екрана.
6. Рибікова Г. В. Особливості методів дослідження латентних економічних злочинів [Електронний ресурс] / Г. В. Рибікова, В. В. Сучкова. – Режим доступу: <http://irnl.nau.edu.ua/index.php/UV/article/view/12082/16202>. – Назва з екрана.
7. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. – Назва з екрана.
8. Вісімнадцятий звіт Європейського управління з питань запобігання зловживанням та шахрайству з 1 січня по 31 грудня 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/anti-fraud/contacts/general-enquiries_en. – Назва з екрана.
9. 10 глобальних принципів ОЕСР у галузі боротьби з податковими злочинами [Електронний ресурс] : затв. на 5-му Форумі ОЕСР з питань податкового адміністрування та боротьби зі злочинністю (Лондон, Великобританія, 8–9 листоп. 2017 р.). – Режим доступу: <http://www.oecd.org/tax/crime/fighting-tax-crime-the-ten-global-principles.pdf>. – Назва з екрана.

10. Гладких Д. М. Біткоїн та інші криптовалюти: ризики та перспективи використання в Україні [Електронний ресурс] / Д. М. Гладких. – Режим доступу: <http://oaji.net/articles/2017/727-1510228896.pdf>. – Назва з екрана.

11. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво [Електронний ресурс] : Закон України від 5 жовт. 2010 р. № 2576-VI. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2129-19>. – Назва з екрана.

12. Про затвердження Положення про Робочий апарат Укрбюро Інтерполу [Електронний ресурс] : наказ МВС України від 16 берез. 2015 р. № 271. – Режим доступу: http://interpol.np.gov.ua/?page_id=1061. – Назва з екрана.

13. Про Сорок рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України та Національного банку України від 28 серп. 2001 р. № 1124. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1124-2001-%D0%BF>. – Назва з екрана.

14. Резнік О. М. Економічна безпека – європейський досвід запобігання та розкриття економічних злочинів / О. М. Резнік // Діяльність органів публічної влади щодо забезпечення стабільності та безпеки суспільства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Суми, 21–22 трав. 2015 р.). – Суми : СумДУ, 2015. – 758 с.

15. У НАВС розпочався круглий стіл у межах проекту «Cooperation project-2» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.naiuu.kiev.ua/news/u-navs-rozrochavsya-kruglij-stil-v-mezhah-proektu-cooperation-project-2.html>. – Назва з екрана.

REFERENCES

1. Dohovor pro Yevropeyskiy Soiuz: vid 7 liut. 1992 r. [Treaty on European Union from February 7, 1992]. (n.d.). zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_029 [in Ukrainian].

2. Motorenko, Zh.I. Transnatsionalna ekonomichna zlochynnist: suchasni tendentsii protyidii [Transnational economic crime: modern tendencies of counteraction]. (n.d.). www.sworld.com.ua. Retrieved from <https://www.sworld.com.ua/index.php/en/legal-and-political-science-411/criminal-law-and-criminology-411/10947-411-1029> [in Ukrainian].

3. Khashchevatska, Yu.E., & Dmytrenko, Ye.S. (2017). Adaptatsiia zakonodavstva pro finansovyi kontrol do vymoh aktiv Yevropeiskoho Soiuzu [Adaptation of the law on financial control to the requirements of the acts of the European Union]. *Adaptatsiia pravovoi systemy Ukrainy do prava Yevropeiskoho Soiuzu: teoretychni ta praktychni aspekty, Adaptation of the legal system of Ukraine to the law of the European Union: theoretical and practical aspects: Proceedings of the II All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*. (Vols. 2), (pp. 181-183). Poltava: Rossava [in Ukrainian].

4. Kryvonos, L.V. (2014). Mizhnarodnyi dosvid realizatsii derzhavnoi polityky u sferi zapobihannia ta protyidii lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom [International Experience in Implementation of State Policy in the Field of Prevention and Counteraction of the Legalization (Laundering) of Proceeds from Crime]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok, Public Administration: Improvement and Development*, 6. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=730> [in Ukrainian].

5. Ekonomichna zlochynnist: prychyny poshyrennia i shliakhy podolannia [Economic crime: causes of spread and ways to overcome]. (n.d.). [webcache.googleusercontent.com](http://webcache.googleusercontent.com/search?Q=cache:). Retrieved from <http://webcache.googleusercontent.com/search?Q=cache:>

vjGkGgtC76YJ:irbisnbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuvcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26121 [in Ukrainian].

6. Rybikova, H.V., & Suchkova, V.V. Osoblyvosti metodiv doslidzhennia latentnykh ekonomichnykh zlochyniv [Peculiarities of methods of research of latent economic crimes]. (n.d.). *jrnlnau.edu.ua*. Retrieved from <http://jrnlnau.edu.ua/index.php/UJ/article/view/12082/16202> [in Ukrainian].

7. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: vid 5 kvit. 2001 r. No. 2341-III [Criminal Code of Ukraine from April 5, 2001, No. 2341-III]. (n.d.). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].

8. Visimnadsiatyi zvit Yevropeiskoho upravlinnia z pytan zapobihannia zlovzhyvanniam ta shakhraistvu z 1 sichnia po 31 hrudnia 2017 roku [Eighteenth Report of the European Agency for the Prevention of Abuse and Fraud from 1 January to 31 December 2017]. (n.d.). *ec.europa.eu*. Retrieved from http://ec.europa.eu/anti-fraud/contacts/general-enquiries_en [in Ukrainian].

9. 10 hlobalnykh pryntsypiv OESR u haluzi borotby z podatkovymy zlochynamy [Fighting Tax Crime: The Ten Global Principles]. (n.d.). *www.oecd.org*. Retrieved from <http://www.oecd.org/tax/crime/fighting-tax-crime-the-ten-global-principles.pdf> [in Ukrainian].

10. Hladkykh, D.M. Bitkoin ta inshi kryptovaluty: ryzyky ta perspektyvy vykorystannia v Ukraini [Bitkoin and other cripplens: risks and prospects of use in Ukraine]. (n.d.). *oaji.net*. Retrieved from <http://oaji.net/articles/2017/727-1510228896.pdf> [in Ukrainian].

11. Zakon Ukrainy "Pro ratyfikatsiiu Uhody mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym politseiskym ofisom pro stratehichne spivrobitnytstvo": vid 5 zhovt. 2010 r. No. 2576-VI [Law of Ukraine "On ratification of the Agreement between Ukraine and the European Police Office on Strategic Cooperation" from October 5, 2010, No. 2576-VI]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2129-19> [in Ukrainian].

12. Nakaz MVS Ukrainy "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Robochyi aparat Ukrbiuro Interpolu": vid 16 berez. 2015 r. No. 271 [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine "On Approval of the Regulations on the Working Apparatus of the UkrBuOr Interpol" from March 16, 2015, No. 271]. (n.d.). *interpol.np.gov.ua*. Retrieved from http://interpol.np.gov.ua/?page_id=1061 [in Ukrainian].

13. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy ta Natsionalnoho banku Ukrainy "Pro Sorok rekomendatsii Hrupy z rozrobky finansovykh zakhodiv borotby z vidmyvanniam hroshei (FATF)": vid 28 serpn. 2001 r. No. 1124 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine and the National Bank of Ukraine "About the forty recommendations of the Financial Action Task Force (FATF) from August 28, 2001, No. 1124]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1124-2001-%D0%BF> [in Ukrainian].

14. Rieznik, O.M. (2015). Ekonomichna bezpeka - yevropeiskyi dosvid zapobihannia ta rozkryttia ekonomichnykh zlochyniv [Economic security - the European experience of prevention and disclosure of economic crimes]. *Dialnist orhaniv publichnoi vlady shchodo zabezpechennia stabilnosti ta bezpeky suspilstva, The activities of public authorities to ensure the stability and security of society*: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference. (pp. 758). Sumy: SumDuy [in Ukrainian].

15. U NAVS rozpochavsia kruhlyi stil u mezhakh proektu "Cooperation project-2" [A round table in the framework of the project "Cooperation project-2" was launched at the SDA]. (n.d.). *www.naiu.kiev.ua*. Retrieved from <https://www.naiu.kiev.ua/news/u-navs-rozpochavsya-kruglij-stil-v-mezhah-proektu-cooperation-project-2.html> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 25.04.2018

Cherniavskiy S. – Doctor of Law, Professor, Vice-Rector of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv; **ORCID 0000-0002-2711-3828**;

Nekrasov V. – Ph.D in Law, Leading Research Fellow of the Scientific and Research Work Unit of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv; **ORCID 0000-0002-7529-7270**

Questionnaire for Crime on the Financial Interests of Ukraine and the European Union

The purpose of this article is to identify problematic issues in dealing with crimes related to the protection of the financial interests of Ukraine and the European Union. Problems of combating crime in the field of financial security, in particular with transnational expressions, are related to the improvement of the methods of their work and the increase in the number of these acts, as evidenced by the current state of the economy. To this end, every state should have an effective mechanism for the disclosure and prevention of economic crimes. Crimes affecting the EU's financial interests, which are the responsibility of the Criminal Code of Ukraine, should be considered as: illegal actions with transfer documents, payment cards and other means of access to bank accounts, electronic money, equipment for their production (Article 200); smuggling (Article 201); illicit circulation of disks for laser reading systems, matrices, equipment and raw materials for their production (Article 203¹); tax evasion, fees (mandatory payments) (Article 212); manipulation in the stock market (Article 222¹); illegal use of the mark for goods and services, trade name, qualified indication of the origin of goods (Article 229); illegal collection for the purpose of using or using information constituting commercial or banking secrets (Article 231); illegal use of insider information (Article 232¹), etc. The criminal offense is characterized by the following features: 1) masking for legitimate economic activity; 2) the ability of criminals to adapt to new forms and methods of entrepreneurial activity; 3) awareness of the market situation; 4) use of gaps in the current legislation, which regulates the financial activities of economic entities. The urgency of the research theme is confirmed by the lack of scientific developments devoted to a comprehensive analysis of the problems of combating crimes related to the protection of financial interests of Ukraine and the European Union and practical significance for improving the existing system of normative regulation measures and legal counteraction in the activity of law enforcement agencies on counteraction to crime. The directions of the prospective improvement of the system of counteraction to crimes concerning the financial interests of Ukraine and the European Union are determined.

Keywords: financial interests; transnational crime; financial security; eurointegration processes; integration activity.